

Arbeidsongeschiktheid en de hypotheek

Het blijft een lastig onderwerp. Adviseren over arbeidsongeschiktheid in combinatie met de hypotheek. Theoretische kennis van de Wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen (WIA) is niet meer voldoende; de WIA is inmiddels meer dan 5 jaar praktijk. En hoe gaat het met de mensen in de WIA; wat is het financiële risico? Maar ook andere marktontwikkelingen lopen door de adviesdossiers heen. Denk aan productontwikkeling van verzekeraars, afspraken op CAO-niveau of pensioentoezegging. Een overzicht

Met de komst van de WIA in 2006 is er veel aandacht besteed aan deze nieuwe wetgeving. Anno 2011 is een deel van de benodigde kennis weer weggezaakt. Voor dit artikel een reden om de WIA te behandelen aan de hand van actuele WIA-instroomcijfers. Deze cijfers kunt u gebruiken voor uw advisering rondom aanvullingen op de wettelijke regelingen bij arbeidsongeschiktheid.

De WIA kent twee uitkeringsregelingen. De Inkomensverzekering voor Volledig en duurzaam Arbeidsongeschikten (IVA) en de regeling Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsongeschikten (WGA).

■ De IVA keert 75% uit van het verzekerde loon dat wordt afgetopt op het maximum loon voor de sociale verzekeringen (2011: € 49.298)

■ De WGA kent een loongerelateerde uitkering op basis van 70% van het oude loon van de werknemer, waarvan de lengte is gerelateerd aan het arbeidsverleden. Na afloop krijgt een werknemer een loonaanvulling, eveneens gebaseerd op 70% van zijn oude loon, indien hij zijn resterende vermogens voldoende benut. Voldoende is minimaal de helft verdienen van het inkomen dat mogelijk is. Bij onvoldoende werken volgt een vervolgitke-

ring die, afhankelijk van het arbeidsongeschiktheidspercentage, maximaal 50,75% van het minimumloon bedraagt.

De grootste inkomensgaten zitten voor de werknemer potentieel in de WGA. Vooral als een gedeeltelijk arbeidsongeschikte onvoldoende werk weet te vinden of aanvaardt, kan de inkomenssterugval enorm zijn. Het risico op grote inkomenssterugval in de IVA is er alleen voor werknemers die (fors) meer verdienen dan het maximumloon voor de sociale verzekeringen.

De IVA

Volledig en duurzaam arbeidsongeschikte werknemers krijgen een uitkering vanuit de Inkomensverzekering voor Volledig en duurzaam Arbeidsongeschikten. Volledig arbeidsongeschikt houdt in dat de werknemer minder dan 20% van zijn oude loon kan verdienen. Duurzaam betekent dat herstel is uitgesloten (een duurzaam verlies van mogelijkheden tot functioneren), of dat er een geringe kans op herstel op lange termijn is. Wat opvalt is 'dat er zo weinig IVA-ers zijn'. Naar verwachting van de overheid zou de teller eind 2010 op 95.000 IVA uitkeringsgerechtigden moeten staan. Slechts 27.000 worden er op

dat moment geteld. Op zich zou dat een uitstekend gegeven moeten zijn. Echter, er vanuit gaande dat de hele WIA populatie voor 81% volledig arbeidsongeschikt is, betekent het dat de meeste volledige arbeidsongeschikten in de WGA belanden en dus, hopelijk, niet duurzaam volledig arbeidsongeschikt zijn.

De WGA

De werknemer die minimaal 35% en maximaal 79% arbeidsongeschikt is, of minimaal 80% maar niet duurzaam arbeidsongeschikt, komt in de WGA. In de WGA moeten gedeeltelijk arbeidsongeschikten geprikkeld worden om aan de slag te gaan.

Momenteel geldt dat maar voor 26% van de WGA, de rest is volledig arbeidsongeschikt en hoeft niet aan de slag. De prikkel om loonvormende activiteiten te ontplooien zit voor de werknemer met name in de fase na de loongerelateerde uitkering. Van de WGA-uitkeringen die in 2009 werden uitgekeerd is 59% een loongerelateerde uitkering.

Verder blijkt uit de cijfers van 2009 dat 90% van de WGA'ers na de loongerelateerde uitkering een loonaanvulling krijgt toegerekend. Voor het overgrote deel zijn dit volledig arbeidsongeschikten. In 2009 zijn er slechts 996 vervolguiteringen toegerekend, waarmee het aandeel vervolguiteringen op 4% uitkomt.

Geen uitkering

De WIA ondergrens voor een uitkering ligt op 35% arbeidsongeschiktheid. Uit de cijfers die het UWV publiceert, blijkt dat rond 45% van de gekeurden geen WIA-uitkering krijgt omdat hij of zij minder dan 35% arbeidsongeschikt is. Deze werknemers moeten behouden blijven voor het arbeidsproces, hetgeen nog niet de helft lukt. De overigen zijn aangewezen op WW en Bijstand.

Het productaanbod

De werknemer die zelf op zoek gaat naar een goede dekking voor arbeidsongeschiktheid komt terecht in een woud van producten waarvan het lastig is te onderkennen wat de dekking is van deze verzekeringsvormen. Zo zijn er veel 'woonlastenverzekeringen' onder diverse benamingen: vaste lasten AOV, hypotheekbeschermer, maandlastenbeschermer, hypotheek opvang polis en uitgavenverzekering.

De strekking van deze verzekering is een financiële tegemoetkoming bij langdurige arbeidsongeschiktheid, eventueel uitgebreid met een dekking voor het geval er sprake is van een werkloosheidssituatie. De dekking van deze verzekering kan echter sterk uiteenlopen.

Zo zijn er verschillen in de uitkeringsduur, de toegepaste standaard uitsluitingen, maar ook in de dekkingsomschrijving in de vorm van de arbeidsongeschiktheidscriteria. De bestaande verzekeringen hanteren drie vormen van vaststellen van de arbeidsongeschiktheid, de zogeheten arbeidsongeschiktheidscriteria:

■ Gangbare arbeid; het arbeidsongeschiktheidspercentage wordt door het UWV bij de WIA-keuring vastgesteld. Het UWV

wordt volledig gevolgd.

■ Passende arbeid; de verzekeraar stelt de arbeidsongeschiktheid vast op basis van mogelijkheden tot werk, rekening houdend met het arbeidsverleden, opleiding, ervaring enz.

■ Beroepsarbeidsongeschiktheid; de verzekeraar stelt de arbeidsongeschiktheid vast op basis van mogelijkheden tot werk in het eigen beroep.

De woonlastenverzekering is al regelmatig in de vakbladen naar voren gekomen als verzekeringsoplossing. Wat veel minder bekend is, is dat enkele verzekeraars de verzekeringsoplossingen die voor de collectieve markt van toepassing zijn, ook beschikbaar stellen voor de individuele werknemer. De werknemer kan bijvoorbeeld een Employee AOV of een WIA Privé-plan sluiten. Of een individuele WGA-hiaatverzekering. Maar vergeet ook niet de WIA-excedentverzekering. Omdat deze verzekeringsvormen minder onder de aandacht komen van de gemiddelde hypotheekadviseur, komen ze hier aan bod.

De zoektocht naar deze productoplossingen begint overigens op de site van de diverse aanbieders. Opvallend is dat lang niet alle verzekeraars deze productoplossingen prominent aanbieden. Het is er wel, maar het lijkt alsof ze het liever niet willen. En dat terwijl er een beroepsbevolking van rond de 7.000.000 mensen te maken hebben met het risico van arbeidsongeschiktheid, waarbij lang niet iedereen een goede financiële dekking heeft.

WGA-hiaatverzekering individueel

Deze verzekering is bedoeld voor werknemers die het risico op gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid willen verzekeren; de WGA. Als er sprake is van een forse inkomensdaling door het niet voldoende kunnen verkrijgen van loon (bij de gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid) dan volgt na verloop van tijd de WGA-vervolguitering. Aanvullend hierop keert de WGA-hiaat verzekering uit.

De hoogte van de uitkering wordt als volgt berekend:

$70\% \times (\text{oud (gemaximeerd) loon} - / - \text{minimum loon}) \times \text{a.o.\%} = \text{uitkering}$

Voorbeeldberekening van de hoogte van de uitkering

Inkomen € 35.000, 50% arbeidsongeschikt, geen werk

Minimumloon = € 19.000

Verzekeringsuitkering: $70\% \times (\text{€ } 35.000 - / - \text{€ } 19.000) \times 50\% = \text{€ } 5.600$.

Het inkomen na arbeidsongeschiktheid is: verzekeringuitkering + WGA-vervolguitering, ofwel € 5.600 + € 6.650 (35% van het minimumloon) = € 12.250. Er is dan altijd nog sprake van een forse inkomensdaling (€ 35.000 t.o.v. € 12.250). Deze daling kan opgevuld worden door te gaan 'werken naar vermogen'. Er is namelijk een verdien capaciteit van € 17.500.

WGA-hiaatverzekeringen worden veelal collectief geregeld. Maar een aantal verzekeraars biedt dit product ook op individuele basis aan. Deze zijn bijvoorbeeld; Generali, Avéro en Delta Lloyd. Een WGA-hiaat uitgebreidekking bestaat alleen in de collectieve verzekeringsmarkt.

WIA-excedentverzekering individueel

De WIA gaat qua uitkeringshoogte niet verder dan 70% van het laatstverdiende inkomen. En dit inkomen is daarnaast ook nog gemaximeerd tot het (jaarlijkse geïndexeerde) maximum SV-loon. Per 1 juli 2011 ligt het maximum per jaar op € 49.298. Om het meerdere te verzekeren bestaan WIA-excedentverzekeringen. Maar er is ook een verzekeringsvorm voor het inkomen onder deze loongrens:

- een aanvulling tot 75% of 80% van het loon tot het maximale SV-loon. Hiermee krijgen alle werknemers met een inkomen onder het maximale SV-loon een aanvulling.
- een aanvulling tot 70%, 75% of 80% van het gedeelte dat het maximale SV-loon te boven gaat. Hiermee is het inkomendeel boven het maximale SV-loon verzekerd.

Met de eerste aanvulling wordt het inkomen onder de loongrens aangevuld tot het gewenste niveau. Daarna wordt bepaald hoeveel inkomen er aanwezig is boven de loongrens, en hiervan wordt dan nog eens 70% tot 80% procent (naar keuze) aangevuld.

Voorbeeld van een inkomen onder het maximum SV-loon

Diederik (33) werkt als office manager en heeft een inkomen van € 40.000. Hij wordt echter arbeidsongeschikt: het UWV stelt zijn restverdiencapaciteit vast op € 16.000. Zijn mate van arbeidsongeschiktheid is daarmee 60%. Diederik gaat in een passende functie werken voor € 16.000 en zal zo blijvend een lager inkomen ontvangen (€ 16.000 in plaats van € 40.000). Hij voldoet aan de inkomenseis van ten minste 50 procent benutting van zijn restverdiencapaciteit. De WGA-loonaanvullingsuitkering na afloop van de WGA-loongerelateerde uitkering bedraagt hierdoor $70\% \times (\text{€ } 40.000 - \text{€ } 16.000) = \text{€ } 16.800$.

Diederik heeft een excedentverzekering tot 80% van het salaris. Het verzekerd bedrag op zijn polis is $(80\% - 70\%) \times \text{€ } 40.000 = \text{€ } 4.000$. Zijn excedentuitkering, aanvullend op de WIA en het met werken verdiende salaris, is:

(< WIA-loon): $(80\% - 70\%) \times \text{€ } 40.000 \times 60\% = \text{€ } 2.400$

Het totale inkomen van Diederik bij langdurige arbeidsongeschiktheid bedraagt dan:

- Loon:	€ 16.000
- WGA-loonaanvulling:	€ 16.800
- WIA-excedent:	€ 2.400
Totaal:	€ 35.200

Verzekeraars die WIA-excedentverzekeringen op individuele basis aanbieden zijn o. a. De Amersfoortse, Nationale Nederlanden, Delta Lloyd en Avéro Achmea.

WIA-aanvulling met verzekerde dag- of jaarbedragen

Een aantal nicheverzekeraars hebben voor een selectieve doelgroep (medici, hoger opgeleiden) ook loondienst AOV's gemaakt. Hierbij wordt een dagbedrag verzekerd, die uitkeert bovenop een eventuele WIA-uitkering. Het totale inkomen na arbeidsongeschiktheid mag niet uitkomen boven 100% van het inkomen voor die tijd. Daarnaast bestaat ook een vorm om een bepaald deel van het inkomen te verzekeren in de vorm van een WIA-aanvullingsverzekering.

De betreffende verzekeraars zijn: Movir, Reaal en Goudse.

Het advies

Een arbeidsongeschiktheidsverzekering kan nuttig zijn maar het is ook goed mogelijk dat de klant al verzekerd is tegen inkomensderving bij arbeidsongeschiktheid. Dit kan leiden tot slechts een beperkte of in het geheel geen behoefte aan een aanvullende dekking.

De verzekering kan op een aantal manieren zijn geregeld.

- Allereerst kan worden bekeken of de klant zelf een arbeidsongeschiktheidspolis heeft gesloten.
- Daarnaast kan het zo zijn dat er via de werkgever een collectieve arbeidsongeschiktheidsregeling loopt. Binnen die verzekeringen bestaan weer allerlei grote verschillen in dekking.
- Nog een mogelijkheid is dat de werknemer onder een CAO valt waarin een aanvulling is opgenomen. Dit kan bijvoorbeeld een tijdelijke uitkering van de werkgever zijn als aanvulling op een WGA-uitkering.
- De pensioenregeling van de werknemer moet ook onder de loep worden genomen op de aanwezigheid van arbeidsongeschiktheidsdekking.

De arbeidsongeschiktheidsverzekering is zeker een nuttige verzekering; in veel voorkomende gevallen. De advisering is complex, waar de AFM ook via een leidraad richting aan geeft. Een passend advies kan samengesteld worden uit het productaanbod van diverse verzekeraars. Met dit artikel bent u weer op de hoogte van de laatste stand van zaken.

Janthony Wielink

Enkwest Opleiding & Advies B.V.